

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 10
OKTOBER
1923

ALLA DAMER BÖRA BEAKTA

*vårt utomordentligt rikhaltiga urval av
eleganta och välgjorda*

KAPPOR, DRÄKTER OCH ULSTRAR

FÖR PROMENAD OCH SPORT

KLÄNNINGAR i säsongens mest stilfulla modeller.
Dam-Linnevaror i finaste kvaliteter och mönster.

PAUL U. BERGSTROMS A.-B.
74 DROTTNINGGATAN 74   ::   DAMKONFEKTIONEN 1 tr.

PASSFORMEN

å alla NK:s konfektionsvaror är så
fulländad, att man med fördel köper
desså i stället för skräddarsydda kläder

A/B NORDISKA KOMPANIET

ADVOKAT

MATHILDA STAËL VON HOLSTEIN

Ledamot av Sv. Adv. Samf.

Tel. 244 88

MALMTORGSGATAN 3

Tel. Norr 244 19

*Hysesärenden, fastighetsförvaltning, familjerättsaker, testamenten,
boutredningar, juridiska uppdrag av alla slag.*

Även skriftliga förfrågningar besvaras.

A.-B. John V. Löfgren & Co

Kungl. Hovleverantör

Riks 429 Fredsgatan 3 Stockholm A. t. N. 5048

Sveriges äldsta, största och
bäst renommerade *specialaffär* i
Siden- och Ylle-
klänningsstyger

Prover till landsorten sändas *gratis*
och *franco*

HÅLFOTSINLÄGG

— AV ROSTFRITT MATERIAL —

MODELL DR. HYBINETTE — UTPROVAS o. INJUSTERAS

TEL. N. 286 **KIFA 31 REGERINGSGATAN 31** TEL. 14464

HERTHA

ÅRGÅNG X

OKTOBER 1923

HÄFTE 8

Kvinnliga präster.

De som i tidningspressen sett de officiella presterliga uttalandena i denna fråga, under dessa sista tider, lära väl vid det här laget vara övertygade om att ingenting mer är att göra i denna sak — motståndet är alltför kompakt. Det vore dock förhastat att utan vidare göra en sådan slutsats. Visserligen ha två av domkapitlen, Stockholms och Strängnäs', haft direkt avböjande uttalanden i saken, och det i september detta år hållna prästmötet i Norrköping har, utan att ens diskutera, enats om en resolution, vars "non possumus" är så tydligt som möjligt. Efter några vänliga ord om det frivilliga kvinnoarbetet i den svenska kyrkans tjänst, förklarar man, att "troheten mot den totalåskådning, som möter oss i den heliga skrift, och en obruten, fast tradition" härvidlag kräver ett avvisande. "Från kyrkofolkets sida mötes kravet ifråga av en grundad känsla som starkt reagerar mot varje tanke på kvinnliga präster." Slutligen konstaterar man, "att intet behov föreligger och att ett obefintligt behov icke behöver fyllas."

Denna resolution kan kort och gott sägas sammanfatta det viktigaste bland de invändningar man kommit med under de inalles sju diskussioner

i denna sak, dem jag varit med om, tre i Stockholm och de övriga i Malmö, Lund, Gävle och Linköping. Samtliga dessa diskussioner ha hållits detta år och den sista omedelbart efter prästmötet i Norrköping, nämligen den 28 september. Fem av dessa diskussioner ha föranstaltats genom ortens Fredrika-Bremer-Förbundskrets, som också i Landskrona och Hälsingborg anordnat föredrag i frågan. Överallt har tilloppet varit förvånande stort, trots konkurrensen med biografer, konserter etc., och det har ingenstädes varit tvivel om att icke stämningen bland åhörarna ställt sig sympatisk för saken. I Lund var diskussionen kanske minst givande, men detta endast därför att ingen opposition fanns, ehuru den teologiska fakulteten och Kristliga studentförbundets spetsar inbjudits och även infunnit sig. Men som man av föregående uttalande från teologiska fakulteten vet, är icke domprosten Rodhe den ende bland dess professorer, som ställer sig förstående till saken. Lunds universitet har här som vid andra tillfällen visat sig åtskilligt mera vidlygt i fråga om kvinnans ställning än dess äldre kamrat i Uppsala.

Diskussionen i Malmö var så tillvida den intressantaste som den gav

bekräftelse på min vid flerfaldiga tillfällen uttalade förmodan att det starkaste bland de s. k. känsloskålen mot reformen komma från katolskt färgat håll. Vårt lands främste representant för den ritualistiskt anglikanska riktningen, kyrkoherde Albert Lysander, framlade här med all önskvärd tydlighet den utpräglad katolska synen på apostolisk succession, offerprästämbete och magiskt verkande sakrament. Den otvetydiga ursprungsbeteckningen borde i sig själv ha utgjort en varning, och den fick så mycket skarpare relief som motståndet kom från två kvinnor av sins emellan mycket olika typ. Den ena var Elin Wägner, som i ett improviserat, men just därför så mycket mera gripande utbrott av indignation, fick tillfälle att bekänna sin av kväkaridéerna påverkade, starkt individualistiska syn på kyrka och prästerskap. Den andra var fil. kand. fru Ester Lutteman, som i stället för att som åtskilliga andra prästfruar demonstrera sin kvinnliga motvilja mot "kvinnosakskvinnornas oförsynta anspråk på inträngande i männens kall", helt enkelt genom teologiska studier förbereder sig för prästkallet och icke gör någon hemlighet av att detta är hennes mål. De båda föregående talarna hade med all sin inbördes olikhet dock båda haft ett sympatiskt och värdigt uppträdande, men fru Lutteman var säkert den av aftonens talare som gjorde det djupaste intrycket när hon med dämpad glöd betonade, att det härvidlag icke gällde konkurrens med männen om ett prästerligt levebröd, utan möjlighet för det kvinnliga kallelsemed-

vetandet att lika väl som det manliga få på det enda sätt som ger full auktoritet och fullt ansvar göra sig gällande i kyrkans tjänst. De som förut undrat om kravet på kvinnliga präster verkligen hade någon religiös innebörd kunde inför fru Luttemans självbekännelse knappast känna någon tvekan mera och behållningen av denna märkliga diskussionsafton var säkert för de flesta minnet av en verklig uppbyggelsestund i detta ords djupaste bemärkelse.

De båda sista diskussionerna, de i Gävle och Linköping, voro så tillvida märkliga, som präster där uppträdde för och kvinnor mot saken. På det hela taget blev totalintrycket dock övervägande gynnsamt. I Linköping hade domprosten Bring, trots det att han under mötet dokumenterade sig som motståndare, i alla fall varit generös nog att upplåta kyrksalen, vilken naturligtvis gjorde att man fick många just av den publik som säges vara mest avogt stämd, kanske därför att den har så föga reda på vad det egentligen gäller. Tack vare förbundssekreterarens påpasslighet att utsätta mötet till dagen efter prästmötet i Norrköping, kom jag här i tillfälle att få bemöta det där hållna föredraget och resolutionen.

Därvarande talare, kyrkoherde Höjer, hade förklarat, att kvinnosakens förkämpar ansågo Paulus stor endast när han säger de bekanta orden: "Här är icke träl eller fri, här är icke man eller kvinna —" Häremot var det ju icke svårt att invända, att aposteln var stor endast i den mån som hans åskådning liknade hans Mästares och

liten i den mån som han byggde på samtidens hedniska och judiska uppfattning om kvinnan. I detta fallet har vad man kallar "den heliga skriffs totalåskådning och den obrutna, fasta traditionen" helt enkelt böjt sig för åskådningar, som kunna kallas allt utom kristliga. Det är däri som förkämparna för kvinnliga präster anse att Paulus felat, men icke däri att han tilläventyrs skulle bekämpat en radikal modern kvinnoaksopinion.

En viss uppmärksamhet väckte det, när jag sedan lade fingret på det oorganiska särskiljandet mellan kvinnoakskvinnor och kyrkfolk, som har blivit så vanligt under diskussionen om denna fråga. Speciellt Fredrika-Bremer-Förbundet har ju bland sina ledare företett en oavbruten succession av kristligt och kyrkligt intresserade kvinnor, i trogen överensstämmelse med Fredrika Bremer själv. Redan denna omständighet gör det orimligt att tvista om saken skall anses vara en kvinnofråga eller en religiös fråga. Alla frågor, som röra kvinnors ställning, kunna ju räknas till kvinnoaksfrågor, även införandet av diakonissor och tillträde till kyrkoråd och kyrkomöte, fast dessa frågor icke blivit lancerade från kvinnoakshåll. Men å andra sidan smakar det icke så litet av fördomsfullhet att icke vilja erkänna den religiösa innebörden i frågan om kvinnliga präster, endast därför att den såsom utgången från frisinnat religiöst håll icke lancerats av de kyrkliga myndigheterna. "Kyrkfolket" har, såsom också domprosten Rodhe påpekat, heller aldrig begärt diakonissor. Man utbildade helt

enkelt sådana och skickade ut dem i församlingarnas tjänst och skapade på detta sätt ett behov, som dittills aldrig kunnat finnas, därför att man aldrig tänkt sig ett sådant kall. På samma sätt går det nog också med "kyrkfolkets" förmenta motvilja mot kvinnliga präster, när man genom upplysning fått klart för sig, att vad man eftersträvar endast är att kvinnans kallelsemedvetande måtte erkännas lika väl som mannens. Här ligger ett verkligt behov för kyrkan, även om det aldrig medvetet uttalats från kyrkfolkets sida.

Den senaste diskussionen i frågan visade också, att den lilla broschyren *Kvinnan som präst*, utgiven av Birkagårdens förlag i höst, har en stor uppgift och redan blivit i hög grad observerad både av vänner och motståndare. Den har ett brokigt och allsidigt innehåll: först några officiella uttalanden i frågan av svenska myndigheter, framför allt en välgjord sammanfattning av de sakkunnigas uttalanden 1923. Men därpå följa uttalanden i olika riktningar av icke mindre än sju präster, därav fem för saken. Att de kvinnliga teologernas långa tystnad här är bruten, måste hälsas med tillfredsställelse. Emilia Fogelklous djuptänkta och geniala yttrande på Fredrika-Bremer-Förbundets diskussionsmöte i frågan, i Stockholm, har man alltid nytta av att läsa, även om man icke kan obetingat ge henne rätt i hennes utomordentligt individualistiska synpunkter. För min del är jag gladast åt Maria Cronquists enkla och koncentrerade påpekanden:

”Icke alla män äro lämpade till präster, det vet var och en, icke alla kvinnor heller. Det är den mannen eller den kvinnan kallelsen gäller, icke män och kvinnor i allmänhet, och frågan därom blir en allt avgörande och bör också bli det, det kan icke nog betonas. — — Ty kristendomen ställer oss ensamma en efter en och frågar då efter man och kvinna lika litet som efter nation och samhällsställning. Och så må kyrkan med tacksamhet ta emot alla villiga krafter — de torde tyvärr ej bli besvärligt många — i tro på att Gud handlar i historien även nu, och tryggt lämna åt honom att med livets hjälp sköta sällningen av lämpliga och olämpliga.”

LYDIA WAHLSTRÖM.

I. C. W:s sommararbete.

Medan arbetande krafter i allmänhet tagit sig en mer eller mindre välförtjänt sommarledighet, har Internationella kvinnorrådets styrelse sammanträtt i Skottland hos sin ordförande, Lady Aberdeen, i hennes residens, House of Cromar.

Huvudparten av överläggningarna gällde ordnandet av blivande kongresser och möten. Exekutivmötet i Köpenhamn nästa år, vilket föregår det till Washington 1925 förlagda 5-års-mötet, beslöts komma att äga rum 20—28 maj. Viktigaste ärendet vid detta möte torde bli en planerad revision av de stående kommittéernas arbetsmetoder.

Vidare hade styrelsen att fatta beslut angående en projekterad allmän internationell kvinnokongress för överläggningar angående medel att förhindra kommande krig. Redan förliden höst hade Mrs Chapman Catt vid Internationella kvinnorråtsalliansens styrelsesammanträde i London framkastat tanken på en dylik. Samtliga större internationella kvinnoorganisationer skulle stå som inbjudare, och en kommitté tillsattes också då med tvenne representanter för respektive engelska avdelningar av Internationella kvinnorrådet, Internationella kvinnorråtsalliansen, Internationella kvinnoligan för fred och frihet, Världsassociationen av kristliga unga kvinnor, Akademiskt bildade kvinnors internationella sammanslutning och Världsunionen av kvinnornas nykterhetsförbund. Kommittén, med Mrs Ogilvie Gordon som ordförande, hade emellertid inte ansett sig färdig med sammankallandet av en kongress förrän 1926, men vid en senare sammankomst hade man i följd av världskriget beslutit sig för snabbara handlande, varför man uppdragit åt Lady Aberdeen att i sin egenskap av I. C. W:s ordförande ta initiativ till en kongress i berörda syfte, i samförstånd och samarbete med de övriga internationella kvinnoföreningarna.

I. C. W:s styrelsebeslut blev nu också att gå i författning med saken och att utfärda inbjudan till en konferens i London, i mars 1924.

Under rubriken *En vädjan till världens kvinnor* innehöll också

senaste häftet av I. C. W:s tidning, *Bulletin*, ett värtaligt upprop ställt till alla internationella kvinnoorganisationer och deras lokalföreningar, till kvinnor av alla klasser, raser och trosbekännelser att komma tillsammans och överväga vad de, som mödrar och vårdare av mänskosläktet, böra sätta in av ansträngningar för att skydda kommande generationer från den skrämmande katastrof som i form av nya krig överskuggar världen.

*

Ännu ett beslut vid I. C. W:s styrel-

sesammanträde var att *Bulletin* hädanefter kommer ut månatligen, med undantag av de två sommarmånaderna juli och augusti. Prenumerationspriset kommer dock inte att höjas, och man väntar sig ett ytterligare intresse för den utvidgade tidningen i form av livlig prenumeration. Priset är kr. 2:— och prenumeration kan göras hos Svenska Kvinnornas Nationalförbunds sekreterare tisdagar och fredagar å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm.

Vad bör göras för de kvinnliga lösdrivarna?

I.

Genom Kungl. brev d. 11 maj 1814 stadgades beträffande sysslösa kvinnor, att de först skulle hållas till arbete å länskorrektionshusen och, om rättelse icke följde, insättas å spinnhusen i Norrköping, å Långholmen och i Göteborg. Till tvångsarbete dömda kvinnor förvarades å centralfängelset å Norrmalm i Stockholm till år 1897 samt därefter å tvångsarbetsanstalten i Norrköping. Från och med år 1903 användes jämväl Landskrona-anstalten till tvångsarbetsanstalt för kvinnor, tidvis för dem, som inte fyllt 25 år. Norrköpingsanstalten upphörde att användas som tvångsarbetsanstalt år 1918.

I proposition till 1918 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att tvångsarbetsanstalterna skulle skiljas från fångvården, vilken proposition blev bifal-

len av riksdagen 1920 och nu finns endast denna anstalt i Landskrona för kvinnliga lösdrivare från hela landet.

Den 1 § i Fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag till lag om lösdrivares behandling lyder: »Envar, som sysslös stryker omkring från ort till annan, utan medel till sitt uppehälle, må, där ej omständigheterna ådagalägga, att hon söker arbete, behandlas såsom lösdrivare på sätt i denna lag sägs. Till enahanda behandling vare ock den förfallen, vilken eljest underlåter att efter förmåga ärligen försörja sig och tillika förer ett sådant levnads-sätt, att därav uppstår våda för allmän säkerhet, ordning eller sedlighet. Den, som ej fyllt 18 år, må ej behandlas såsom lösdrivare.»

I 4 § heter det: »Vid varningens meddelande skall lösdrivare erinras

om vådan av sitt levnadssätt samt tillhållas att skaffa sig arbete. Den, som meddelar varningen, bör», heter det glädjande nog i fortsättningen, »vara den varnade behjälplig med anskaffande av arbete, husrum och uppehälle och har för sådant ändamål att själv vidtaga lämpliga åtgärder eller att hänvända sig till arbetsförmedlingsanstalt, fattigvårdsstyrelse eller kommunal myndighet eller om det anses lämpligare, till enskild institution, som kan befinnas villig att omhändertaga den varnade.» De internerades uppfattning är ofta den, att polisen hjälper i stället för hjälper dem. De uppsöka dem och ringa till arbetsplatsen, fråga efter dem och omtala var de varit.

I 5 § sägs det, »att det inte må vara den häktade förmenat att anlita biträde vid förhör inför Länsstyrelsen» och vidare i § 9: »behöver klagande, som hålles häktad, biträde vid besvärens författande, har Länsstyrelsen att foga anstalt om, att det erhålles». Som det nog i regel inte blir utav för den häktade att anstalta om biträde vid förhöret, tror jag andra åtgärder böra vidtagas.

De 12, 13, 14 §§ äro synnerligen efterlängtade och säkert skola alla, som arbeta inom detta område, hälsa dem välkomna. Den som intagits å tvångsarbetsanstalt enligt denna lag må kvarhållas å anstalten under en tid av två år från och med den dag, då hon intagits å anstalten. Där det på grund av den intagnas föregående liv eller hennes förhållande vid anstalten synes uppenbart, att hon, om

hon utskrivs vid nämnda tid, skall återgå till ett sysslolöst och samhällsvådligt levnadssätt, må hon kvarhållas i anstalten intill tre år efter intagandet. Utskrivning från anstalten må kunna ske före nämnda tider, där den intagna på grund av föreliggande omständigheter skäligen kan antagas komma att efter tidigare utskrivning ärligen försörja sig samt föra ett arbetsamt och ordentligt liv. Med mindre särskilda skäl därtill föreligga, får utskrivning dock icke äga rum förrän ett år efter intagandet. Därest sådant finnes vara gagneligt för den intagnas återgång till ett arbetsamt och ordentligt liv och förhållandena i övrigt synas föranleda därtill, må tvångsarbetsanstaltens styrelse kunna tillsvidare eller för viss tid överlämna tvångsarbeterskan till lämplig anstalt eller förening eller anställa henne i arbete, tjänst eller yrke hos person, som åtager sig att samverka med tvångsarbetsanstalten för fyllande av dess uppgift. Överlämnande eller anställande, som här sägs (försöksutskrivning), må ej vidtagas förrän ett år efter intagandet, med mindre särskilda omständigheter det föranleda och Länsstyrelsen, som har uppsikt över anstalten, samtycker därtill. Försöksutskrivning skall ske under förbehåll för tvångsarbetsanstaltens styrelse att när som helst kunna återtaga den försöksutskrivna och med skyldighet för styrelsen att återtaga henne när hennes uppförande eller annat förhållande föranleder därtill.

Förutsättning för villkorlig frigivning är, att för den som skall utskri-

vas tillfälle till arbete verkligen finnes, varigenom hon kan försörja sig. Detta kommer dock att bliva oerhört svårt, måhända »over Evne». Dessutom borde hon ej få utskrivnas med mindre hon är frisk. Intyg av läkaren vid anstalten om att den frigivna är smittofri har redan hörjat utfärdas.

Genom de obestämda tiderna kommer säkerligen mycket att bli bättre för alla parter inom anstalten: samarbetet mellan de olika funktionärerna blir måhända bättre; de internerade måste bli mera individuellt behandlade — man måste verkligen lära k ä n n a dem och inte som hittills behandla dem som ett ting och bara veta deras nummer. Arbetstiderna inom anstalten äro nu alldeles för korta för att de internerade skola kunna vänjas vid arbete och ordning. Så korta tider, som de i regel ha, äro i de flesta fall till ringa eller ingen nytta för lösdrivarnas uppfostran. Tiden bör vara obestämd, ehuru detta förfaringssätt naturligtvis kräver mycket mera tid och individuell kännedom om den internerade än det nuvarande systemet, som liksom går automatiskt. Lagen bör dock föreskriva minimi- och maximitid. (Inom fångvården, där den villkorliga frigivningen har praktiserats samt i Norge, där lagen sedan år 1900 i vissa fall lytt på obestämd tid, har denna lag fört till goda resultat.)

Likaså skall den 15 § komma att bli mycket värdefull. Den säger att vid utskrivning från tvångsarbetsanstalt skall tvångsarbeterskan förhjälpas till ort, där hon erhållit eller har

utsikt att finna sysselsättning, men eljest till den kommun, inom vilken hon senast är mantalsskriven. Hittills har i regel förpassningsorten varit mantalsskrivningsorten, vilken i 7 fall av 10 varit Stockholm. Genom den nya lydelsen i lagen måste en frigiven taga det arbete vi anvisa och finna lämpligt åt henne och även å den ort vi bestämma, i annat fall får hon kvarstanna i anstalten eller skrivnas ut på försök och återtagas så snart det visar sig att hon missköter sig. Tänk, så härligt att slippa skicka dem till Stockholm!

C. S. A:s fattigvårdskommitté betraktar fordran på en huvudsaklig judiciell behandling av lösdrivarmålen som ett huvudmoment vid revisionen av lösdrivarelagstiftningen, men kommittén anser det inte lämpligt att kriminalisera lösdriveriet. Det skulle bli en synnerligen komplicerad apparat, sägs det, om man skulle ålägga domstolarna att döma lösdrivarna. I Justitieombudsmannens skrivelse av den 18 februari 1910 sägs det dock, att det vore en ständig klagan av tvångsarbeterskor att de blevo orättvis behandlade, utan laga skäl dömda till tvångsarbete. Även om dessa klagomål till stor del äro befogade, ligger sannolikt anledningen till den inrotade föreställningen i icke ringa del i det nuvarande rättsförfarandet i lösdrivare mål. Jag är som många andra övertygad om, att det skulle vara av alldeles särskilt stort värde om i alla dylika fall kunde få närvara en kvinnlig domare eller åtminstone en kvinnlig jurist eller kanske bara en

kvinnor med hjärta på rätta stället, med förståelse och välvilja för dessa snedvridna stackars människor, och som med sin underskrift styrkte riktigheten av de anteckningar som fördes eller de protokoll som upprättades, så att den häktade hade känslan av, att domen är sann och rättvis och att hon nu endast har att taga konsekvenserna av sina handlingar och sitt levnadsätt. »De skriva vad de vilja och vi ha ingen talan», säga de oftast. Dessutom: första gången de bortdömas borde de alltid tillfrågas om de inte i stället två år ville gå in på något räddningshem — alltså få välja hemmet framför ett år i tvångsarbetsanstalt. De svara ofta på frågan härnär: »Det har det aldrig varit tal om.» Dylika hem anlitas i stor utsträckning i Norge, där de ock erhålla ett visst bidrag av statsmedel för varje sålunda mottagen kvinna.

Vi behövde dessutom flera kvinnliga polissystrar — vi ha för få sådana — varför bli inte socialt intresserade kvinnor polissystrar? Vi behöva kvinnliga domare och kuratorer och inom anstalter och fängelser för kvinnor, borde det endast vara kvinnliga läkare — varför ha vi manliga där? I Norge ha de redan i 10 år haft kvinnor på detta område — naturligtvis lämpligast, riktigast och bäst ur alla synpunkter.

Vid sedlighetsavdelningen vid Göteborgs polis finnes anställd ett kvinnligt polisbiträde, som skall vara närvarande när de kvinnliga lösdriverarna avvisiteras — hon skall dessutom bi-

träda vid bevakning av de kvinnliga lösdriverarna. Det förefaller mig dock som om polissystrarna skulle kunna ha större och mera omfattande uppgifter att fylla än vad som hittills varit fallet. De manliga poliserna borde på detta område så mycket som möjligt utbytas emot kvinnliga. Lösdriver-skorna säga själva, att det är ingenting som gör dem så råa och brutala som det att bliva behandlade av polisen. »Då bli vi vilddjur», säga de — och jag kan förstå dem på denna punkt.

Polissystrarnas förnämsta uppgift skulle vara (det förebyggande arbetet) att först och främst söka förebygga att de kvinnliga lösdriverarna behövde hamna å tvångsarbetsanstalt, utan först söka placera dem i något hem, och när de sedan återkomma från anstalten till friheten ha sig ålagt att samarbeta med föreningar, kuratorer och enskilda för att få arbete åt dem. Kommittén betonar vikten av, att det enskilda initiativet och den enskilda företagsamheten får göra sig gällande — ett anlitage av den enskilda offervilligheten anses fortast och bäst leda till det åsyftade målet. Utom det att härigenom det allmännas kostnader minskas tillföres arbetet krafter, som eljest kanske icke varit att räkna med. — Men var finna dessa krafter — och hur? Kunde inte t. ex. F. B. I. bilda en särskild förening för motarbetandet av lösdriveri och anslag här för beviljas av staten. Något måste snarast igångsättas!

INGEBORG WISÉN.

Kringblick.

Spåren förskräcka. År 1919 fingo engelskorna sin "Sex Disqualification (Removal) Act". Den avsåg att ge dem tillträde till statens ämbeten och tjänster — tout come chez nous! Dess första klausul lyder: "En person är ej av kön eller giftermål diskvalificerad — att utnämnas till eller inneha ämbete eller befattning inom den civila och juridiska förvaltningen."

Emellertid följde något som vi också känna igen. Bestämmelser av grunder för kvinnors tillträde till och villkoren för deras anställning i statens och det allmännas tjänst skulle särskilt fastställas. Dessutom uteslöts engelskorna direkt och med detsamma från "The Civil Service in any of His Majesty's possessions overseas, or in any foreign Country". Likställigheten med männen fick inte sträcka sig utanför öricket hemgränser.

De optimistiska och lugna naturerna accepterade argumentet att reformer inte måtte forceras fram mot den allmänna meningen och att när kvinnorna visat sin duglighet hemma skulle det gå lätt att även få befattningarna ute i imperiet öppnade för dem.

Optimisterna erhöilo ett första allvarsamt slag när utlåtandet angående grunderna för kvinnornas tillsättande till statstjänsterna kom med bestämmelsen att kvinnornas tillträde till de högre tjänsterna skulle bli föremål för andra beräkningar än männens och att de skulle uppföras på särskilda beföringslistor. Underhuset var emellertid inte till freds med regeringens hållning och skyndade sig 1920 att, efter enskild motion i denna riktning, ytterligare fastslå att samma tjänstemöjligheter skulle stå öppna för män och kvinnor, dock med förhandsrättigheter för genom kriget entledigade män, samt att löneförmåner skulle vara desamma för alla.

Regeringen lät sig ej bekomma. Tidigt 1921 utfärdade den en bestämmelse om att endast ogifta kvinnor eller änkor kunde anställas i stats- och offentlig tjänst och att kvinnliga befattningsinnehavare skulle vid giftermåls ingående frånträda sina platser.

Därtill inrättades manliga och kvinnliga befattningar och tjänster. Då man emel-

lertid inom departementen väl insåg till vilken grad detta våldförde sig på den antagna lagens grundbestämmelser offentliggjordes ej listorna på de skilda tjänsterna. Det var i praktiken förhållandet kom till synes!

Engelskorna låta sig inte nöjas med som det är. En dag i somras chockerade kvinnliga tjänstemän underhuset med ett uppträde, till vilket man inte sett maken sedan den förkrigshistoriska rösträttsagitationens dagar. Omkring 700 kvinnor i alla åldrar infunno sig, en och två i stöten, klockan åtta på aftonen vid sessionens början för att komma till tals med sina respektive parlamentsföreträdare. Korridorerna och försalarna voro snart till trängsel fyllda, och en mängd parlamentsmedlemmar voro nödsakade att underhandla med sina kvinnliga väljare på gatan. Köen av väntande kvinnor sträckte sig i en lång rad bort mot Whitehall, och klockan blev framemot tio innan den började minskas.

Vad som uträttades med demonstrationen är inte bekant utåt. Det som är säkert är emellertid att vådan är stor, när särskilda grunder tillåtas inskränka en generellt given rättighet.

Egyptiskornas revolution. En artikel i The Egyptian Gazette sistlidna vinter gav oss en glimt av den nya Moslemkvinnan, vars genomskinliga slöja, långt ifrån att dölja, endast tjänade till att förhöja glansen av framstrålände orientalistiskt mörka ögon — såvida den inte var helt tillbakalagen. Den lät oss träffa henne på biografer och teatrar, icke i den förgallrade haremslogen, utan i öppen loge, liksom sina västerländska systrar där mottagande besök av såväl kvinnliga som manliga vänner. Hon var ute »shopping» så ivrigt som någon engelska. Och i hennes hem funnos inte längre svängdörrarna, som förmedlade överbringandet av kockens utsökta anrättningar där dessa skötes inom den svängande vingen, men vilken också uteslöt varje möjlighet av en manlig inblick i harems fördolda inre. Det var helt enkelt en revolution i den muhammedanska kvinnovärlden, fastslog den engelska Kairotidningen.

Egyptiskorna vid Romkongressen bekräfta-

de utsagon. Med den svarta slöjan tillbaka-kastad och ståtligt högburna huvuden bestego de talartribunen tillsammans med de övriga ländernas representanter och avlade sin rapport om den egyptiska kvinnoemancipationsrörelsen.

Ett meddelande i sista J u s talar nu om de nya impulser Egyptens kvinnoemancipation tillförts genom dess representanter vid kongressen.

Till att börja med höll »El Ittihad El Nessa i El Masri», den egyptiska kvinnoföreningen, efter delegationens hemkomst ett stort möte, varvid bland andra distinguerade damer märktes finansministerns fru och döttrar, m:me Moheb Pascha, m:me Mahmoud Riaz Pascha m. fl. En resolution, vari begärdes att de unga flickorna skulle beredas samma tillfälle till lägre och högre skolutbildning som de unga männen, framlades och antogs. Vidare begärdes att flickor icke skulle få gifta sig (förrän vid fyllda 16 år. Det är frågan om Orientens ohyggliga barngiftermål, som för övrigt också berördes på Romkongressen, som man härmed för Egyptens räkning ville ha avgjort.

Resolutionen överlämnades av en kvinno-deputation till konseljpresidenten, den första offentliga uppvaktning egyptiskor företagit! De mottogos med utomordentlig älskvardhet och vänligt stödjande av deras krav utlovades.

Det ser ibland ut som om världen rör sig.

Rimforsas färdiga elever för året.

Vid Rimforsas lanthushållningsseminarium har examen avlagts av: skolkökslärarinnor, Alfhild Bengtsson, Källna, Frida Johansson, Hedemora, Stina Hartmann-Mattsson, Vinninga, Duttan Sahlström, Sigtuna, Tekla Telle, Arvika. Lanthushållningslärarinnor, Wera Cedergren, Gärdslösa, Annelis Elovsson, V:a Torup, Margit Kugelberg, Stockholm, Stina Lokrantz, Sköllersta, Linnéa B:son-Norup, Van-

ås, Rakel Olofsson, Arvika, Olga Westling, Hudiksvall. Trädgårds- och slöjdlärarinnor, Ada Olsson, Skön, Sundsvall, Ester Pettersson, V:a Emtervik, och Maja Stål, Sundsvall.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution har haft glädjen mottaga en gåva å 465: — kr. att tillföras Göteborgs- och Bohus läns stipendiefond. Medlen, som överlämnats genom fröken Thyra Kullgren, utgöra behållningen av en konsert som för ändamålet anordnats av elever från Högre Lärarinneseminariet vid Kjellbergsska flickskolan och elever vid Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium.

Fredrika-Bremer-Förbundets sjukkassa.

Den 24 september fortsattes å förbundets lokal i Stockholm sjukkassans sedan april ajournerade årsmöte. Med avseende på det eventuella uppgåendet i den planerade stora sammanslutningen av Stockholms enskilda sjuk-kassor uttalade sig mötet för att detta borde komma till stånd, om och när denna samorganisation blir verklighet. I avvaktan härpå beslöt emellertid mötet att vidtaga den ändring av villkoren för sjukhjälps utbetalning, som föreslagits av kassans styrelse och vilken innebär en karenstid av 6 dagar innan sjukhjälp utfaller. En lägre, av Socialstyrelsen föreslagen höjning av medlemsavgifterna antogs likaledes av mötet.

Vid extra möte den 3 oktober konfirmerades ovan nämnda beslut, vilket vad karenstiden beträffar kommer att tillämpas omedelbart, höjningen av medlemsavgifterna återigen från och med nästa års början.

Ämbetsverkens lägst avlönade tjänare.

De kvinnliga kårsammanslutningarnas Centralråd har i en skrivelse till Kungl. Maj:t funnit det nödvändigt att påkalla uppmärksamhet för vissa gruppers av tjänstemän i ämbetsverken löneförhållanden, löneklasserna 1—4, vilka äro så lågt satta att de även vid tider med normal prisnivå balansera vid gränsen för existensminimum. Det behöver knappast påpekas att det är kvinnor det är fråga om.

Lönesiffrorna, som i och för sig äro talande nog äro å ortsgrupp A kr. 1,350 som årslön åt extra ordinarie skrivbiträde, vilken uppnått 21 år, har nämnda ålder ej uppnåtts, kr. 1,290; kr. 1,710 å ortsgrupp G. för samma kategori skrivbiträden och samma ålder med kr. 1,650 för den lägre åldern. Efter två år uppflyttas den extra ordinarie i lönegradens högsta klass, varvid avlöningen höjes med kr. 90 pr år och således utgör för respektive ortsgupper kr. 1,440 och kr. 1,800, eller samma lön som på dessa orter tillkommer ordinarie skrivbiträde i 1:sta löneklassen.

Efter att ha påpekat andra ofördelaktiga förhållanden samt bestämmelsen att efter 9 år i statstjänst (!) berättigas dessa grupper skrivbiträden en löneförhöjning av kr. 120 pr år, hänvisar Centralrådet i sin skrivelse till en under våren 1923 upprättad tablå över de oundgängliga levnadskostnaderna å G-ort = Stockholm, som rådet bifogat, och vilkens siffror

å sin sida visa, vad var och en med sunt förnuft redan förstår, omöjligheten av att existera, även nödtorfteligen, på den lön staten tilldelar dessa sina tjänstemän.

Vidare framhålles att otillräckligheten av extra ordinarie och ordinarie skrivbiträdens löner gäller jämväl beträffande extra ordinarie kontors- och kanslibiträden samt i än högre grad extra befattningshavare.

Skrivelsen utmynnar i yrkandet att Kungl. Maj:t täcktes:

dels föranstalta om en av rättvisa och billighet betingad förbättring av avlöningsförhållandena för kvinnliga extra och extra ordinarie befattningshavare i lönegraderna 1—3 genom en skälig höjning av de respektive grundlönerna, så att dessa tillsammans med därå utgående dyrtidstillägg rimligen kunna tänkas täcka anspråkslöst ställda levnadsomkostnader,

dels för 1924 års riksdag framlägga proposition såväl därom, att skrivbiträdestjänsterna måtte få omfattas löneklasserna 3—6 i stället för såsom för närvarande löneklasserna 1—4 inom löneplanen för ordinarie kvinnliga tjänstemän, som ock om en i följd härav nödvändig förflyttning uppåt av kontorsbiträdes- och kanslibiträdestjänsterna i samma löneplan,

dels ock förordna att ej mindre samtliga förutvarande å stat uppförda kvinnliga tjänstemannabefattningar, som för närvarande uppehållas på förordnande, än även nyinrättade tjänster i de verk, där den kvinnliga extra ordinarie personalens antal är oproportionerligt högt, måtte, i de fall tjänsterna befinnas oundgängligen nödvändiga, med ordinarie innehavare besättas.

Akademiskt bildade kvinnors internationella angelägenheter.

Sistlidne juli höll The International Federation of University Women sitt vanliga rådsmöte för året i London. Därvid närvar förbundsstyrelsen samt ordföranden i varje till förbundet anslutet lands kommitté för internationellt samarbete, i den mån dessa voro därtill oförhindrade, annars företrädde av utsedda ersättare. Den kanske viktigaste frågan vid årets möte var den om platsen för nästa kongress. Förbundets kongresser hållas vartannat år; 1922 ägde den som bekant rum i Paris. Ett förslag till »nordisk» kongress 1924 med gemensam inbjudan från Sverge, Norge, Danmark och Finland och förlagd till Kristiania hade förelagts rådsmötet, och blev med glädje antaget. Alltså komma universitetsbildade kvinnor från många skilda delar av världen nästa sommar, troligen i mitten eller senare delen av juli, att gästa Norden. A. B. K. F. har redan nu, tillsammans med föreningarna i de tre andra nordiska länderna, börjat tänka på förberedelserna till konferensen.

I början av juli hölls även en stor basar i det historiska Crosby Hall, Chelsea, London, till förmån för inköp av nämnda byggnad, som är ämnad bli klubbhus för I. F. U. W. i London med tillbyggnad innehållande bostäder, matsalar och kök. Redan förra hösten insamlades här inom A. B. K. F. — liksom i andra lands motsvarande föreningar — och genom utomstå-

endes benägna hjälp bidrag: textilvaror, glas, konstverk etc. för detta ändamål. En mindre försäljning gjordes i vintras i 92 Victoria Street (I. F. U. W:s lokaler) och nu denna stora och mycket lyckade i Crosby Hall. Det svenska ståendet, ordnat av svenskor med fru Lilly Classen f. Westergren i spetsen, lär ha varit ett av de vackraste, de svenska varorna, särskilt Orreforsglaset, och många andra vackra och gedigna skänkta föremål, synnerligen omtyckta och den svenska insatsen i det hela av stort värde.

Till det internationella stipendium på tusen kronor, som i år kommer att utdelas av A. B. K. F., ha inkommit fjorton ansökningar, fördelade på fem land, nämligen två från Australien, fem från England, tre från Holland, en från Italien och tre från Österrike. Kommittén för internationellt samarbete är sedan augusti sysselsatt med granskandet av ansökningarna och avgörandet kommer att ske i oktober. Ett nytt stipendium erbjudes nu även från England, nämligen vid Girton College, Cambridge, bestående i fritt vivre inom detta College under 1924 — 25 för en utlänning. Sökande skola uppge vilka undersökningar eller vilket arbete de ämna utföra och bifoga erforderliga intyg om sin kompetens härtill. Ansökningar böra före 1 jan. 1924 tillställas undertecknad, som också lämnar vidare upplysningar.

ASTRID STURZEN-BECKER.

Mrs Jinarajadasa om Indien.

En långväga gäst, som hade att berätta om kvinnorna i den fjärran Östern, har hösten fört till oss, Mrs Dorothy Jinarajadasa.

Engelskfödd och i sitt hemland en ivrig medarbetare i striden för rösträtt åt kvinnorna, har hon sedan sitt giftermål med den kände indiske teosofen Mr Jinarajadasa och sin bosättning i Indien med intresse satt sig in i de hinduiska kvinnornas arbete för tillvaratagande av deras rättigheter. Därtill redigerar hon det indiska kvinnoförbundets officiella pressorgan, Stri-Dharma.

En förfinad engelsk lady med en något vemodig blick i ögonen, ansiktet levande av intelligens, ser jag Mrs Jinarajadasa den ena dagen i västerländsk dräkt på eftermiddagste hos en av ledarinnorna i vår Stockholmska kvinnovärld. En annan kväll står hon i en hinduiskas praktfulla dräkt, den underbart skimrande guldbroderade sarin svept omkring sig, framför ett antal inbjudna och talar om Indiens kvinnor, en bedårande representant för dessa.

Det var Svenska Kvinnornas Nationalförbunds Centralkommitté och Styrelsen för F.-B.-F:s Stockholmskrets som inbjudit Mrs Jinarajadasa att berätta om ställningar och förhållanden i Indien.

För mången blev det en överraskning att höra om den i vissa avseenden erkända och till och med privilegierade ställning hinduiskorna inta,

bottnande i de religiösa åskådningarna. Mrs J. framhöll också att den hinduiske mannen på intet sätt ställde sig fientlig mot kvinnornas självständighetskrav, vad som därvid visade sig hindrande vore den främmande jurisdiktion som Indien lyder under. I de självstyrda indiska staterna hade kvinnorna — vilket för övrigt bör vara Herthas läsare redan bekant — på sina håll uppnått även erkända yttre rättigheter, insatts i kommunalrepresentationerna m. m.

Intensiva bifallsyttringar uttryckte de närvarandes livliga intresse för vad Mrs J. haft att berätta, ytterligare tolkat av S. K. N:s ordförandes, fru Bertha Nordenson, vältaliga tack på engelska.

K.

Sederholmska stipendiefonden.

I oktober 1919 överlämnade konsulinnan Anna Sederholm en donation å 40,000 kr., »konsul och fru Bertil Sederholms fond för upprättande av en hushållsskola i Malmö», att förvaltas av styrelsen för Fredrika-Bremer-Förbundets Malmökrets. Donator tänkte sig att skolan, som var avsedd att utbilda dugliga hembiträden, lämpligen kunde förläggas till den av kretsen planerade byggnaden för självförsörjande kvinnor i Malmö.

När den ekonomiska depressionen lade finger i vägen för det snara realiserandet av detta byggnadsprojekt biföll fru Sederholm kretsstyrelsens hemställan att t. v. få utdela räntan av fonden i form av stipendier till obemedlade unga kvinnor från Malmö.

Dessa stipendier ha utdelats under tre år och visat sig vara till stor nytta, vilket föranlett donator att ändra fondens ursprungliga bestämmelser.

I skrivelse av 1 sept. 1923 till styrelsen för F. B. F:s Malmökrets hette det bl. a.:

»Under de år stipendier hittills utdelats har

jag alltmer insett till vilken stor nytta och hjälp de äro och därför är det min önskan att räntan å donationen hädanefter uteslutande användes till stipendier och att donationen hädanefter skall kallas Konsul och fru Bertil Sederholms stipendiefond till hjälp åt obemedlade unga kvinnor från Malmö med omnejd.

Räntan skall i form av stipendier årligen utdelas till unga, begåvade, obemedlade flickor från Malmö och dess närmaste omnejd, först och främst för genomgående av någon av Fredrika Bremer-Förbundets skolor men kunna ock utgå till kurser vid andra utbildningsanstalter.

Stipendierna böra vara så stora att de lämna verklig hjälp, och om kursen är flerårig tilldelas samma stipendiat, för så vitt det anses behöfligt. Stipendium bör ej utdelas till andra än dem som äro särskilt lämpade för det yrke eller den utbildning de valt.

F. B. F:s Malmörets styrelse äger att förvalta stipendiefonden och att utdela stipendierna enligt nämnda grunder.

Skulle F. B. F:s Malmörets upphöra skall fonden överlämnas till Fredrika Bremer-Förbundets stipendieinstitution i Stockholm att under samma namn tilläggas Malmöhus läns stipendiefond, och skall räntan enligt nu fastställda villkor utdelas av stipendieinstitutionens förtroendenämnd i Malmöhus län i samband med länsstipendierna.»

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Stockholmskretsens aftonkurser, Fredrika-Bremerskolan, började den 19 september med upprop och därpå följande sam-

kväm i Kungsholms folkskolas kollegiesal, varvid fröken Beth Hennings reciterade dikter av Fröding och Fanny Alving och fru Blenda Lemon föredrog sånger med fru Alice Tegnér vid pianot.

Kurserna, som följande dag omedelbart togo sin början, uppta för höstterminen: svenska språket, kursledarinna fröken Margit Hoving; litteraturhistoria och konsthistoria — det senare ämnet nytt för terminen kombineras med museibesök — båda för fröken Gina Leffler; samhällskunskap, advokat Mathilda Staël von Holstein; engelska, i vilket fyra skilda kurser måst anordnas på grund av den stora tillströmningen, fru Alma Faustman, fröken Astrid Sturzen-Becker och fru Ester Trolle. Kurserna äga liksom förut rum på kvällarna, i dubbeltimmar mellan kl. 7 och 9.

Kristianstadskretsen hade den 25 september kretsmöte, det första för hösten, å Kristianstads elementarläroverk för flickor, varvid fröken Anna Lundquist ägnade några minnesord åt kretsens bortgångna hedersordförande fröken Anna Möller.

Sedan ordföranden, fru Elisabeth Sjövall, lämnat en redogörelse över förbundets årsmöte i Göteborg, utfördes sång och musik av pastor A. Anderberg samt fröknarna Munck af Rosenschiöld, Hallberg och Hildur Persson.

Mötesförhandlingarna avslutades med samkväm.

Linköpingskretsen hade den 28 september diskussionsmöte angående kvinnors tillträde till prästämbetet, anordnat i Linköpings kyrksal med dr Lydia Wahlström som inledare och under ordförandeskap av grevinnan Louise Stenbock. En livlig diskussion följde på det uppmärksammade inledningsanförandet med inlägg av flera av de närvarande prästerna.

Notiser från bokvärlden.

Celia av *Kristina Angel*. Wahlström & Widstrands förlag.

Denna författardebut har dödens allvar och vemod omkring sig. Samtidigt med att boken låg färdig i marknaden gick Thea Kjellgren bort.

Detta är nämligen författarinnans verkliga namn. En sällsynt rik mänskliga tycks hon ha varit. Hennes vänner veta också att berätta om starkt buret lidande, hon var redan från barndomen hopplöst sjuk.

Novellsamlingen, som har sitt namn efter den första av de fem berättelserna, är som litterär produkt ojämn, och man kan utgå ifrån att om författarinnan ej varit dödsdömd, hade en mera sovrad samling en gång kommit. De mindre berättelserna äro att räkna som studier, ej som färdigt arbete, representera väl också verkligt ungdomliga försök. En av dem, *Adi a f o r a*, skulle man också direkt önskat bort, den förvirrar det annars starka intrycket av att man i denna bok möter förädlad hög mänsklighet. Ingen humoristisk läggning kan bryta udden av pojkpåhittets råhet i denna skiss.

Celia är emellertid berättelsen som gör att man känner att Thea Kjellgrens död betyder något ännu mera än den personliga förlusten för hennes vänner. Den talar på en gång om en förmåga och en författarpersonlighet, som har något av verkligt värde att ge. Denna allmogehistoria med sina levande människor griper som livet självt, när det är som tyngst, krossande och oundkomligt. handen, som tecknar bilderna, är underbart stark, ingen retusch av känslfullhet tillåtes att suddas ut linjerna. — Men någonstädes innanför, bakom är det ett sällsamt strålande ljus som gjuter glans kring den hårda och mörka bilden. Det är väl den för döden tidigt

mognades egna mystiska vinst av livet.

E. K.—N.

En kvinnas biktbok av *Marie Lenéru*. Övers. av Algot Ruhe. Med en inledning av Marika Stjernstedt. Wahlström & Widstrands förlag.

Det är Marie Lenérus dagbok, som under denna förvanskade titel presenteras för svensk publik. Ett olämpligare titelval kan inte tänkas. Det unkna pikanteri vilket därmed suggereras fram som karakteriserande boken är helt främmande för Marie Lenérus starka och stränga liv och sådan man ser henne i dessa stramt sammanhållna, kärva dagboksanteckningar. I stil med titeln kommer därtill omslagsvignetten, ett blödande hjärta genomstunget av en pennfjäder! Men tecknaren må ursäktas, vem kunde inte falla i fällan som denna titel lägger ut. Som en blodig ironi står nu emellertid detta sentimentalitetens märke över anteckningarna ur en sällsynt renodlat intellektuell mänsklig liv, en, som med omskrivning av ett känt yttrande säger sin erfarenhets summa vara att »de stora känslorna kommer av hjärnan».

I denna tidskrifts april-majhäfte har Jane Gernandt-Claine redan skrivit om Marie Lenéru och hennes stolta bok. Här må endast tilläggas att den oerhört svåra uppgiften att översätta den långt ifrån obetingat lyckats.

E. K. N.

Vivis resa. Ett år som piga från New York till San Francisco av *Vivi Laurent*. Med teckningar av författarinnan. Wahlström & Widstrands förlag.

En mera livsbejakande bok än denna skall man ha svårt att finna. Bara idén till denna resa har som förut-

sättning den livsfullhetens glädje och kraft som är "Vivi": Nordamerikanska kontinenten igenom, från ocean till ocean, på äventyr. Men i sammanhang med detta — varför kalla sig piga när man i rent underbar mångsidighet är nästan allt som tänkas kan på denna jord? Ester Blenda Nordström är så ohjälpligt distanserad både i det ena och andra avseendet att det är onödigt, om än bara i titeln, att idéassociera sitt företag med hennes.

Några anvisningar om vad boken i övrigt innehåller skola inte här ges. Den är så livslustigt rolig, så amerikanskt omöjlig och så hjärtebetagande älskvärd att den sannerligen bör läsas. De briljanta streck-teckningarna, i fullt utbildat amerikanskt manér, minska ingalunda det nöje man har av "Vivis resa".

Resans fortsättning i en andra volym bebådas. Ryktet säger att den kommer att innehålla ännu märkvärdigare saker. Det är svårt att tro, men för "Vivi" och Amerika är ingenting omöjligt.

E. K—N.

Insända böcker.

Birkagårdens förlag: **Kvinnan som präst.** Uttalanden från skilda synpunkter.

Albert Bonnier: **Bland tiggare och tänkare.** Noveller av *E. Norlind*. — **Valda skrifter** av *Erik Johan Stagnelius*. Utgivna med inledning och anmärkningar av *Fredrik Böök*. Andra bandet. Episka och dramatiska dikter. Prosa. — **Den gyllene krukan** av *E. T. A. Hoffman*. Övers. av Anna Berg-Mortensen.

— **Tärningkast.** Dikter av *Frans G. Bengtsson*. — **Shakespeares dramatiska arbeten.** Krönikespel. Band II. Översatta av *Per Hallström*. — **Prinsessan de Clèves** av *Madame De La Fayette*. Övers. av *Hj Lundgren*. — **Kvinnogymnastik** av *Eli Björkstén*. Andra delen.

Hugo Geber: **Den första svenska kolonien i Amerika** av *Amandus Johnson*. Övers. av *Axel Palmgren*. — **Bland siffror och tal.** Populära uppsatser av *N. E. Norlund*. — Övers. av *Robert Larsson*. — **Wagner** av *Tobias Norlind*. — **Beethoven** av *Tobias Norlind*. Andra upplagan. (serien De största märkesmännen. Nr 16 o. V.) — **Blad ur Montaignes essaier.** Urval och översättning jämte inledning av *G. Aman-Nilsson*.

J. A. Lindblad: **Ingvar Fryle.** Roman av *Algot Lindmark*. — **Över djupen** av *Christine Christaller*. Övers. av *Gunhild Tegen*. — **Hubertus.** En skogsroman av *Paul Keller*. Övers. av *Sigrid Elmblad*. — **Apotekaren i Weltwill** av *Ernst Zahn*. Övers. av *Hugo Hultenberg*.

P. A. Norstedt & Söner: **På livets skuggsida** av *Sigrid Undset*. Övers. av *Theresia Eurén*.

Wahlström & Widstrand: **Länninghus.** Kustroman av *Gunnar Berndtson*. — **Celia** av *Kristina Angel*. — **Blad för vinden.** Ett knippe historier av *Erik-Wilhelm Olsson*. — **Skrubben Nr 24.** En samling handlingar på vers och prosa, framletade ur arkivets gömma till hundraårsminnet av *Bellmanska sällskapets* stiftande av *Erik Åkerberg*. — **Grönskande boningar.** En skildring från tropikernas urskog av *W. H. Hudson*. Företal av *John Galsworthy*. Övers. av *Karin Jensen f. Lidfors*. — **Vivis resa.** Ett år som piga från New-York till San-Francisco av *Vivi Laurent*. Med teckningar av författarinnan. — **Sexualitet och kultur.** Essaier av *Rosa Mayreder*. Övers. av *Klara Johanson*. — **En kvinnas biktbok** av *Marie Lenéru*. Övers. av *Algot Ruhe*. Med en inledning av *Marika Stjernstedt*.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{3}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan 4, Stockholm. Redaktions-tid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

Tidning för Lärarinnor

utkommer sedan 1898 med ett nr i veckan.
Redaktris: *Anna Hammar Dahl*. Adress: *Pipersgatan 9, Stockholm*. Utgår till skolorna, speciellt å landsbygden, över hela Sverige. Kommunernas annonsorgan vid ledigförklarande av skoltjänster.

Tidning för Lärarinnor fyller 1923 25 år.

Collan-Oljan

Världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen absolut vattentäta och minst dubbelt varaktiga.

A.-B. Collan-Olje-Fabriken
T. OLSEN - STOCKHOLM

A. OLSSON BLOMSTERHANDEL KLARABERGSGATAN 23

Allm. Tel. Norr 564 Riks Tel. 89 87

FÖRSTKLASSIGA VAROR!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

REKOMMENDAS

Svensk Hemslöjd

Biblioteksgat. 12
Rikstel. Allm.
76 25. N. 8143.

Möbler, Mattor, Textilier, Spetsar, Nationaldräkter, Lergods, Smide, Armatur
m. m.

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

INNEHÅLL.

Kvinnliga präster. Av *Lydia Wahlström.*

Vad bör göras för de kvinnliga lösdrivarna? I.

Av *Ingeborg Wisén.*

I. C. W:s sommararbete.

Kringblick.

Ämbetsverkens lägst avlönade tjänstemän.

Akademiskt bildade kvinnors internationella angelägenheter.

Mrs Jinarajadasa om Indien.

Från F.-B.-F.-kretsarna.

Notiser från bokvärlden.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

— SJUKKASSA —

för bildade självförsörjande kvinnor

Expeditionen: KLARABERGGSGATAN 48 II

OBS.! Öppen endast tisdagar kl. $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1, fredagar $\frac{1}{2}$ 3—4. **OBS.!**

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS
SJUKSKÖTERSKEBYRÅER

i Stockholm: Barnhusgatan 6, n. b. Rikstel. 68 98, Allm. Tel. Norr 82 11.

Tel.-adr.: *Sköterskebyrån.*

Byrån mottager sjukbud hela dagen; pr telefon även nattetid.

Föreståndarinnan träffas säkrast $\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 4.

i Göteborg: Vasa Kyrkogata 5. Rikstel. 61 87.